Bestuurlijke werkgroep financiële kaderstelling gemeenschappelijke regelingen
Hollands Midden

Aan de gemeenteraden in de regio Hollands Midden
T.a.v. de griffier

I.a.a. Colleges van B&W
Regio Hollands Midden

Datum 13 september 2024
Ons kenmerk
Onderwerp Voorbereiding financiële kaderstelling gemeenschappelijke regelingen Hollands-Midden voor begrotingen 2026.

Contactpersoon [redacted]
Doorkiesnummer

Geachte raadsleden,

Met deze brief informeer ik u over de voorbereidingen van het financieel kader voor de begrotingen van 2026 van de gemeenschappelijke regelingen in de regio Hollands Midden.

Wat is het belang voor u als gemeenteraad van het financieel kader?
Gemeenten ontvangen vanaf 2026 minder geld uit het gemeentefonds. Ook wel aangeduid als het "ravijnjaar". Daarnaast stijgen de kosten van bijvoorbeeld de WMO en de Jeugdzorg. Veel gemeenten moeten bezuinigen en verwachten daarbij ook een besparing te realiseren op de bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen. Om besparingen bij gemeenschappelijke regelingen te realiseren moeten we als gemeenten onderling afspraken maken. Dit om te bereiken dat een geraamde taakstelling in uw begroting op een gemeenschappelijke regeling ook daadwerkelijk meetelt in de bepaling van een structureel sluitende begroting voor 2026 e.v.

Hoe werkt het financieel kader gemeenschappelijke regelingen? (FKGR)
Met de "Financiële kaderstelling gemeenschappelijke regelingen" beschikken de gemeenten in de regio Hollands-Midden sinds 2010 over een gedragen instrument om, voor alle gemeenschappelijke regelingen waarin zij deelnemen, uniforme afspraken te maken over de jaarlijkse indexering en een eventuele algemene taakstelling voor de op te stellen begrotingen. Tot 2010 was er vaak discussie tussen gemeenten en de gemeenschappelijke regelingen over de uitgangspunten voor een volgende begroting. Daarbij kwam dat vanaf 2010 het gemeentefonds met 10% daalde als aandeel in de bezuinigingen op de rijksbegroting. Dit werd veroorzaakt door de bankencrisis en de daarop volgende economische recessie. Hierdoor was het onontkoombaar dat gemeenten moesten bezuinigingen en dat ook de gemeenschappelijke regelingen daarin een bijdrage dienden te leveren. In onderling overleg tussen gemeenten en met de gemeenschappelijke regelingen is toen afgesproken dat er een gemeenschappelijke financieel kader zou komen. Hierbij zijn twee belangrijke uitgangspunten vastgelegd die nog steeds gelden.

1. Een waardevaste indexering van de begrotingen voor lonen en prijzen
2. Een eventuele taakstelling als het gemeentefonds met meer dan 2% per jaar reëel krimpt.

Om dit proces in de goede banen te leiden is afgesproken dat een bestuurlijke werkgroep met portefeuillehouders financiën jaarlijks in overleg met de gemeenschappelijke regelingen het financieel kader adviseert. De werkgroep bestaat uit acht leden. De afgelopen jaren heeft het kader zich beperkt tot het advies voor de jaarlijkse indexering van de gemeenschappelijke regelingen binnen Hollands Midden en Holland Rijnland. In onze adviezen voor de begrotingen 2024 en 2025 hebben we al aandacht gevraagd bij de gemeenschappelijke regelingen voor de effecten van het ravijnjaar voor de gemeentelijke begrotingen en hebben we hen gevraagd actief mee te denken over een door hen te leveren bijdrage.

Gebruikelijk is dat de voorzitter van de bestuurlijke werkgroep financiële kaderstelling de gemeenschappelijke regelingen voor 1 november informeert over de indexering voor de eerstvolgende begroting. Het op 1 november aanstaande uit te brengen advies heeft dan ook betrekking op de begroting 2026. Bij het bepalen van een algemene taakstelling treedt de werkgroep eerst in overleg met alle portefeuillehouders financiën.

Wat is de stand van zaken voor het financieel kader voor de begrotingen van 2026 nu het gemeenfonds krimpt?
In de afgelopen maanden heb ik samen met een lid van de werkgroep gesprekken gevoerd met de directies van de gemeenschappelijke regelingen over de verslechterende financiële positie van de gemeenten. De algemene teneur van de gesprekken was dat de afgelopen jaren bij de stijgende inkomsten uit het gemeentefonds de huidige methodiek tot tevredenheid van de gemeenschappelijke regelingen heeft gewerkt. De neergang van de algemene uitkering uit gemeentefonds voor 2025 en 2026 heeft echter als gevolg dat gemeenten gedwongen zijn om te bezuinigingen. De noodzaak hiervoor wordt herkend door de directies.

Vanaf 2027 groeit het gemeentefonds aanzienlijk minder doordat de "samen de trap op en -af" afspraak is vervangen door een koppeling van het gemeentefonds aan de ontwikkeling van het Bruto Binnenlands Product (BBP).
Daarnaast speelt dat in de regio Hollands Midden een meerderheid van gemeenten ook nog eens geconfronteerd wordt met een lagere algemene uitkering door de herijking van de verdeling van het gemeentefonds.

In het financieel kader gemeenschappelijke regelingen is vastgelegd dat als het gemeentefonds met meer dan 2% per jaar daalt dat dan aan de gemeenschappelijke regelingen een algemene taakstelling kan worden voorgelegd. Het gemeentefonds krimpt landelijk van 2025 op 2026 reëel met 6% (gecorrigeerd voor loon- en prijsontwikkeling)

Hoe bepalen we de hoogte van een algemene taakstelling?
Voordat wij hierover een advies aan de deelnemende gemeenten uitbrengen willen wij eerst een aantal aandachtspunten in beeld brengen voor het bepalen van een algemene taakstelling en een mogelijke aanpassing van de indexeringsafspraken.
De aandachtspunten zijn:

1. Hoe hoog is de reële neergang van het gemeentefonds voor de gemeenten in onze regio vanaf 2026?
2. Wat zijn de financiële gevolgen van de gewijzigde indexeringsmethodiek in het gemeentefonds op langere termijn?
3. Hoe hoog zijn de beïnvloedbare kosten van de gemeenschappelijke regelingen?

Hoe wordt het onderzoek uitgevoerd?
Om dit in kaart te brengen hebben wij aan een extern adviseur gevraagd dit te onderzoeken en in beeld te brengen. Hij geeft daarbij ook een advies over mogelijke aanpassingen in de uitgangspunten van de financieel kaderstelling. De adviseur werkt met een methodiek om de beïnvloedbaarheid van de begroting te analyseren op basis van de beleidsvrijheid van gemeenten. De methodiek gaat uit van wat met betrekking tot de taak, het doel, de regelgeving en de (verplichte) samenwerking op de onderscheiden gemeentelijke taken wettelijk vast ligt. Daarnaast wordt rekening gehouden met contractuele afspraken met derden, investeringen en bestuurlijke verplichtingen. Uitgangspunt is dat zowel materiële als personele budgetten beïnvloedbaar zijn. Op basis daarvan volgt een meerjarig beeld over de beïnvloedbaarheid van de begroting. Dit willen we aanvullen met een duiding welke maatregelen mogelijk zijn om deze beïnvloedbare ruimte in te zetten om invulling te geven aan een taakstelling op de bijdrage van gemeenten. Hiervoor zullen per gemeenschappelijke regeling een aantal 'knoppen' in beeld worden gebracht waarmee de bijdrage van gemeenten beïnvloed kunnen worden. Deze kunnen zowel binnen de gemeenschappelijke regeling als binnen de gemeenten liggen.

Hoe kunnen we de analyse van beïnvloedbare kosten gebruiken voor het invullen van een taakstelling?
De analyse heeft voor de betrokken bestuurders en gemeenten als meerwaarde dat dit inzicht biedt en een handvat geeft voor het vormgeven van de taakstelling. Hiermee kunnen we tot een realistische en uitvoerbare taakstelling komen waarmee gemeenschappelijke regelingen meebewegen met de financiële problematiek van gemeenten. De data kunnen ook gebruikt worden door de besturen van de gemeenschappelijke regelingen bij hun gesprek met de deelnemende gemeenten over hun bijdrage aan de gemeenschappelijke opgave waarvoor we staan.

Wanneer brengt de werkgroep haar advies voor het financieel kader 2026 uit?

Ik streef er naar om het concept financieel kader gemeenschappelijke regelingen 2026 op 18 oktober aan de colleges van B&W te kunnen voorleggen met verzoek om voor 30 oktober te reageren.

Ik hoop u met deze brief goed te informeren over de toepassing en de ontwikkelingen rond het financieel kader voor onze gemeenschappelijke regelingen. Wij hechten aan draagvlak voor het te ontwikkelen financieel kader voor 2026 en latere jaren. Voor de goede orde doen wij u bijgaand ook de brief toekomen zoals deze naar een achttal gemeenschappelijke regelingen is gezonden voor het opvragen van de benodigde informatie voor het analyseren en invulling van een financiële taakstelling.

Met vriendelijke groet,
Namens de bestuurlijke werkgroep financiële kaderstelling gemeenschappelijke regelingen

Kees van der Zwet
Voorzitter bestuurlijke werkgroep FKGR
Wethouder Lisse

Bestuurlijke werkgroep financiële kaderstelling gemeenschappelijke regelingen
Hollands Midden

Dagelijks en Algemeen Besturen van de
Gemeenschappelijke Regelingen in de
Regio Hollands-Midden
Ter attentie van de secretaris

I.a.a. Colleges van B&W
Regio Hollands Midden

Datum 10 juli 2024

Ons kenmerk

Contactpersoon [redacted]

Doorkiesnummer

Onderwerp Vooraankondiging voorbereiding financiële kaderstelling gemeenschappelijke regelingen Hollands-Midden voor begrotingen 2026.

Geacht Bestuur,

Met de "Financiële kaderstelling gemeenschappelijke regelingen" beschikken de gemeenten in de regio Hollands-Midden sinds 2010 over een gedragen instrument om, met alle gemeenschappelijke regelingen waarin zij deelnemen, uniforme afspraken te maken over indexering en algemene taakstelling voor de op te stellen begrotingen.

Gebruikelijk is dat de voorzitter van de bestuurlijke werkgroep financiële kaderstelling u voor 1 november informeert over de indexering voor de eerstvolgende begroting, i.c. 2026.
Dit is overeenkomstig de bestaande afspraken over het financieel kader gemeenschappelijke regelingen 2020.

In de afgelopen maanden heb ik namens de werkgroep met de directies van de gemeenschappelijke regelingen gesprekken gevoerd over de verslechterende financiële positie van de gemeenten. De algemene teneur van de gesprekken was dat de afgelopen jaren bij de stijgende inkomsten uit het gemeentefonds de huidige methodiek tot tevredenheid van de gemeenschappelijke regelingen heeft gewerkt. De neergang van de algemene uitkering uit gemeentefonds voor 2025 en 2026 heeft echter als gevolg dat gemeenten gedwongen zijn om te bezuinigingen.

Daarnaast groeit het gemeentefonds vanaf 2027 aanzienlijk minder doordat de "samen de trap op en -af" afspraak is vervangen door een koppeling van het gemeentefonds aan de ontwikkeling van het Bruto Binnenlands Product (BBP).

In het financieel kader gemeenschappelijke regelingen is vastgelegd dat als het gemeentefonds met meer dan 2% per jaar daalt dat dan aan de gemeenschappelijke regelingen een algemene taakstelling kan worden opgelegd.

Voordat het zover is om dit te bepalen willen wij eerst in beeld brengen hoe hoog de reële neergang van het gemeentefonds voor de gemeenten in onze regio nu precies is. Daarnaast willen wij ook de gevolgen in beeld brengen van de gewijzigde indexeringsmethodiek in het gemeentefonds. Tot slot willen wij ook een beeld krijgen van de beïnvloedbare kosten van de

gemeenschappelijke regelingen zodat we tot een realistische en uitvoerbare taakstelling kunnen komen waarmee gemeenschappelijke regelingen meebewegen met de financiële problematiek van gemeenten.

Om dit in kaart te brengen hebben wij aan Peter Verheij advies gevraagd dit te onderzoeken en in beeld te brengen. Peter is associé van Berenschot en gespecialiseerd in gemeentefinanciën. Berenschot werkt met een methodiek om de beïnvloedbaarheid van de begroting te analyseren op basis van de beleidsvrijheid van gemeenten. Dit is ook toepasbaar bij gemeenschappelijke regelingen en werkt op basis van de BBV-taakvelden. De methodiek gaat uit van wat met betrekking tot de taak, het doel, de regelgeving en de (verplichte) samenwerking op de onderscheiden gemeentelijke taken wettelijk vastligt. Daarnaast wordt rekening gehouden met contractuele afspraken met derden, investeringen en bestuurlijke verplichtingen. Uitgangspunt is dat zowel materiële als personele budgetten beïnvloedbaar zijn. Op basis daarvan volgt een meerjarig beeld over de beïnvloedbaarheid van de begroting. Dit willen we aanvullen met een duiding welke maatregelen nodig zijn om deze beïnvloedbare ruimte in te zetten om invulling te geven aan een taakstelling op de bijdrage van gemeenten.

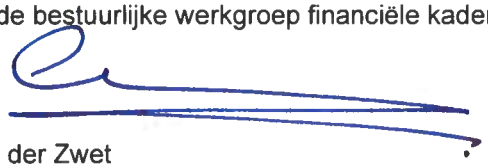
De analyse die we laten doen biedt voor u als meerwaarde dat dit inzicht biedt en een handvat geeft voor het vormgeven van de taakstelling waar u als gemeenschappelijke regeling mogelijk mee te maken krijgt.Peter Verheij of een van zijn teamleden van Berenschot zal daarvoor met u op korte termijn contact opnemen om de beïnvloedbaarheid van de begroting van uw regeling in beeld te brengen. Daarvoor is het beschikbaar stellen van data van uw regeling een belangrijke basisvoorwaarde. Deze data kan ook gebruikt worden door de besturen van de gemeenschappelijke regelingen bij hun gesprek met de deelnemende gemeenten over hun bijdrage aan de gemeenschappelijke opgave waarvoor we staan. Wij rekenen hierbij op uw welwillende medewerking.

De planning voor de komende maanden om te komen tot een financieel kader is:

Datum	Onderwerp	Wie
1 juli -31 augustus	Uitvoering 1e fase onderzoek	Peter Verheij i.s.m. Berenschot
1 -14 september	1e Bestuurlijke bespreking onderzoek en financieel kader	Bestuurlijke werkgroep FKGR, portefeuillehouders financiën, DB leden GR'en
1-30 september	Uitvoering 2e fase onderzoek	Peter Verheij i.s.m. Berenschot
20 september	Publicatie Septembercirculaire 2024	
1-15 oktober	2e Bestuurlijke bespreking onderzoek en financieel kader	Bestuurlijke werkgroep FKGR, portefeuillehouders financiën, DB leden GR'en.
21 – 25 oktober	Vaststelling financieel kader gemeenschappelijke regelingen 2026	Bestuurlijke werkgroep FKGR
1 november	Verzending financieel kader gemeenschappelijke regelingen 2026	Bestuurlijke werkgroep FKGR

Ik hoop u met deze brief goed te informeren over de toepassing en de ontwikkelingen rond het financieel kader gemeenschappelijke regelingen. Wij hechten aan draagvlak voor het te ontwikkelen financieel kader voor 2026. Om die reden organiseren wij de komende maanden één of meerdere bestuurlijke bijeenkomsten om met de DB-leden van uw regeling en de wethouders financiën van de gemeenten in Hollands Midden in gesprek te gaan over het onderzoek en het te ontwikkelen financieel kader.

Met vriendelijke groet,
Namens de bestuurlijke werkgroep financiële kaderstelling gemeenschappelijke regelingen

Kees van der Zwet
Wethouder Lisse
Voorzitter